

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“ ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ

Изследователският проект беше провокиран от базовата предпоставка, че целта на задължителното средно образование е да предостави равни шансове на всички ученици; предпоставка, през която се структурира масовото образование на модерната държава. Днес така структурираното задължително образование е в криза навсякъде по света и е изправено пред серия предизвикателства и постоянстващи реформаторски усилия. Какви са спецификите на тези предизвикателства след експресната либерализация на финансирането на средното образование в България, съчетано с ригидност на учебните планове и държавни образователни стандарти, какви са стратегиите на различните актьори в полето и какви следствия от тези стратегии се виждат в общата картина – това беше рамката на изследването.

В тази обширна рамка в една първа стъпка изследователският проект си постави за **цел** чрез дискурсивен анализ на медии и политически документи да интерпретира публичните образи на образованието и идеите за реформи, както и начините, по които се договарят разбиранията за образователно неравенство, социални шансове и справедливост. Публичните визии върху образованието ще бъдат във фокуса на интерпретацията, доколкото си поставяме за цел да анализираме влиянието им върху структурирането на образователните възможности.

За целта си поставихме няколко основни **задачи**:

- Да типологизираме социалните актьори, които публично говорят за средното образование;
- Да очертаем публичните дискурси върху средното образование в България;
- Да анализираме мобилизираните от тях жанрове, стилове и адресати;
- Да очертаем социалните идентичности, които в тези дискурси се приписват на актьорите в образователното поле.

Проучването беше проведено в София по две причини – най-напред липса на средства за по-широко проучване. Второ, обаче, актьорите, които държат „идеологическата инициатива“ в дискурсивното производство спрямо връзката между образование и (не)равенство, са свързани със София и големите и нарастващи градове. Как тези дискурсивни фигури ще се възприемат, артикулират и преартикулират в малкия град, в районите в депопулация, в селските райони е въпрос на друго изследване.

◇

ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ПРОЕКТ ПУБЛИЧНИ ОБРАЗИ НА ОБРАЗОВАНИЕТО ИЛИ КАК СЕ ДОГОВАРЯТ ЛЕГИТИМНИ НЕРАВЕНСТВА

◇

РЪКОВОДИТЕЛ:
ДОЦ. ДСН МИЛЕНА
ЯКИМОВА

◇

ДОГОВОР №: 80-10-235

◇

ОБЩА СТОЙНОСТ:
11806 ЛВ.

◇

ВИД: ТЕМАТИЧЕН
ПРОЕКТ

Хипотези на базата на пилотното изследване по типология на актьорите със залози в полето на образователните (не)равенства

Публичните институции изглеждат по-скоро реактивни спрямо, наричаме го работно, проектно-предприемаческия дискурс. В този смисъл посоката изглежда по-скоро откъм НПО-сектора, който през проекти вкарва този дискурс с опори в "приобщаващо образование" - кой следва да се "приобщи" и към какво - към училището, но не такова, каквото е, а каквото трябва да стане, за да приобщава; друга опора е работа в общността и деинституционализация (което върви с индивидуализиране на неравенствата и мониторинг на семействата); трета опора - креативността на детската природа, ученикът се разколебава към детето, което е субект на подлежаща на покваряване креативност (вторично спрямо това е подчиняването на креативността на бизнес-логиката, макар да си струва самостоятелното различаване).

Основно дискурсите се сплитат във фигурата на "детето" - чие е това дете?

В на пръв поглед друга тема, която е много важна, макар да остава встрани от обекта на нашето изследване - насилието в училище - техниките са същите - мониторинг на семействата и пренасяне на модели оттам.

Накратко: изглежда, че НПО-инициативи, мисии, жаргони и проекти са ни отправната точка, ако искаме да правим ДИСКУРС анализ; бюрократичният език изглежда вторичен спрямо тях и договаряне на възможното на терена ни тези проектни интереси. Проектно-предприемаческият дискурс е много своеобразна ляво-дясна смесица, почиваща на индивидуализация на неравенствата с фокус върху семействата. Онова, което излиза от рамката индивидуализацията, е една партийна платформа (на ГЕРБ), включена в коалиционното споразумение с ОП за "прилагане на цялата сила на държавата за образованието на ромите"; възловата точка обаче пак е семейството.

И в документите, достъпни на сайта на МОН реторическите похвати на програмите и стратегиите са силно свързани с т.нар. работно "проектно-предприемачески дискурс", които идва откъм. Например, в Отчет за дейността на МОН през 2014-2016, в графата "предучилищно и училищно образование" се поставят цели за "изграждането на автономни и инициативни личности, уважаващи другите, способни да работят съвместно, владеещи ключови компетентности, с нагласи за учене през целия живот, осъзнати за силните си страни и способни да ги развиват и прилагат за себе си и в полза на общността." Навсякъде се появяват мечтите за гъвкавост и иновативност при децата, а в Стратегия за намаляване дела на преждреваремно напусналите образователната система (2013-2020), в точка 2.7 - Други мерки за превенция и за намаляване на преждреваремното напускане на училище, се казва следното:

Обучението по предприемачество е ключово важно както по отношение на развиването на една от осемте ключови компетентности, така и е пряко свързано с подобряването на базовите умения на учениците. Близко 80% от училищата вече провеждат обучение в начален етап, 80 училища обучават учениците от V до VII клас, а в през учебната 2012/2013 година в 36 училища е реализиран профил „Предприемачество и бизнес“ след VII клас

И един интересен момент по повод разколебането на ученическата природа и усилване на "детската" такава - момент от Национална програма за развитие на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка (2006-2015):

Предлаганата програма е основана на разбирането, че главна ценност в

образователната система е детето (ученикът). Всяка идея за развитие на българското училищно образование и предучилищно възпитание и подготовка трябва да бъде осмисляна през призмата на тази ценност. Интересите на останалите участници в образователния процес – учители, директори, кметове и общинска администрация, министър и администрация на Министерството на образованието и науката, издатели на учебници и учебни помагала и др. – следва да бъдат подчинени на основната цел – осигуряване на равен достъп и качествено образование за нашите деца.